

Gräsmys och Nyåkers skolor
Barn- och utbildningskontoret
914 81 Nordmaling

2010-03-12
1 (21)
Dnr 43-2009:4135

Skolbeslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn av Gräsmys och Nyåkers skolor
i Nordmalings kommun

Innehåll

Tillsyn i Gräsmys och Nyåkers skolor	3
Helhetsbedömning och beslut.....	3
Skolinspektionen har i tillsynen av Gräsmys och Nyåkers skolor identifierat följande brister som ska åtgärdas.....	5
Bilaga 1: Allmänt om tillsynen	1
Beskrivning av skolan	1
Bilaga 2: Tillsynsprotokoll för Gräsmys skola	1
Bedömningar och motiveringar	2
Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat.....	2
Bristområde: Kunskaper	2
Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan	2
Bristområde: Fokus på skolans uppdrag	2
Bristområde: Lärarnas bedömning och utvärdering	3
Bristområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering	3
Huvudområde: Skolans lärandemiljö.....	4
Bristområde: Fokus på lärande.....	4
Bristområde: Tillit till elevens förmåga.....	5
Bristområde: Trygg lärandemiljö.....	5
Huvudområde: Enskild elevs rätt.....	7
Bristområde: Undervisningstid och val	7
Bristområde: Särskilt stöd.....	7
Bilaga 3: Tillsynsprotokoll för Nyåkers skola.....	1
Bedömningar och motiveringar	2
Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan	2
Bristområde: Lärarnas bedömning och utvärdering	2
Bristområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering	2
Huvudområde: Skolans lärandemiljö.....	2
Bristområde: Trygg lärandemiljö.....	2
Huvudområde: Enskild elevs rätt.....	3
Bristområde: Särskilt stöd.....	3

Rektorn vid Gräsmys och Nyåkers skolor

Barn- och utbildningskontoret

914 81 Nordmaling

Tillsyn i Gräsmys och Nyåkers skolor

Förskoleklass och grundskola

Obligatorisk särskola

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolorna. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolorna, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Gräsmys och Nyåkers skolor och Nordmalings kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheterna.

En resurs vid Gräsmys och Nyåkers skolor är utemiljön som erbjuder goda möjligheter till såväl undervisning som fritidsaktiviteter. Ett annat positivt inslag vid Nyåkers skola är den samverkan som sker med en annan skola med gemensam undervisning en dag i veckan i syfte att stimulera och förbereda eleverna för skolbyte till årskurs 3. På Gräsmys skola finns goda möjligheter till samverkan inom personalgruppen.

Eftersom Nyåkers skola är mycket liten är det svårt att dra några säkra slutsatser inom vissa områden. Det är ändå angeläget att skolan uppmärksammar resultatet av tillsynen på Gräsmys skola. Eftersom skolorna tillhör samma rektorsområde kan styrkor och svagheter delvis vara desamma.

Skolinspektionen har uppmärksammat vissa bristområden som finns på båda skolorna, exempelvis gäller det de oklara rutinerna för elever i behov av särskilt stöd. Båda skolorna behöver även förbättra kunskapsuppföljningen. På Gräsmys skola behöver åtgärder vidtas för att öka elevinflytandet i olika sammanhang.

Eftersom Gräsmys och Nyåkers skolor är små enheter ska viss försiktighet iaktas när bedömning av kunskapsresultat görs. Resultaten av nationella prov och måluppfyllelse

sen i årskurs 5 vid Gräsmyrs skola indikerar dock att åtgärder behöver vidtas så att alla elever ges förutsättningar att nå lägst målen i alla ämnen. Skolorna behöver fokusera på att tydligare följa upp kunskapsutvecklingen i alla ämnen samt konkretisera målen och förmedla dem till elever och föräldrar.

Gräsmyrs skola måste säkerställa att eleverna får den undervisning i alla ämnen som behövs för att de ska kunna nå målen, vilket i nuläget är oklart när det gäller de naturorienterande ämnena och teknik. Elevernas resultat i samtliga ämnen i alla årskurser behöver analyseras för att identifiera var utvecklingsinsatser behöver sättas in. Skolinspektionen bedömer även att skolorna generellt behöver arbeta mer med kursplanernas och läroplanens mål att sträva mot.

Elevernas inflytande över undervisningens innehåll och utformning behöver förbättras markant vid Gräsmyrs skola. Elevinflytande över andra skolgemensamma frågor, exempelvis genom elevråd måste införas. En tillgång på Gräsmyrs skola är att eleverna är engagerade och vill ha inflytande och ta ansvar. Denna resurs måste tillvaratas.

Skolinspektionens uppfattning är att det i vissa fall behövs en förändring när det gäller vuxnas förhållningssätt och tillit gentemot eleverna på Gräsmyrs skola. Bristen på elevinflytande är påtaglig. Eleverna måste göras mer delaktiga och få ta ansvar, något som även de själva vill. På Gräsmyrs skola är klassrummen låsta under raster och de äldre elevernas uppehållsrum är i normala fall låst. I matsalen har alla elever fasta platser. Detta ger intryck av en brist i tillit till eleverna.

Enligt Skolinspektionen måste det förebyggande värdegrundsarbetet intensifieras för att skapa en trygg miljö och ett förhållningssätt som är präglad av respekt och tillit mellan alla som vistas på skolan.

Elever uppger att det inte finns någon vuxen på Gräsmyrs skola att vända sig till om behov av det skulle föreligga. Det kan därför finnas anledning att se över organisationen av elevhälsoarbetet för att möjliggöra kontakt med exempelvis kurator i större omfattning än vad som är fallet i nuläget.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Gräsmyrs och Nyåkers skolor har förutsättningar att få verksamheterna att uppfylla författningarnas krav och utveckla verksamheterna mot ökad måluppfyllelse. Lärartätheten är hög och lärarna har relevant utbildning. Eleverna visar engagemang och vilja att ha inflytande och ta ansvar. Det är viktigt att skapa samsyn mellan skolledning och personal för att utveckla verksamheterna i rätt riktning.

Skolinspektionen har i tillsynen av Gräsmys och Nyåkers skolor identifierat följande brister som ska åtgärdas**Gräsmys skola**

- Åtgärder behövs så att alla elever ges förutsättningar att nå lägst målen i alla ämnen (Lpo 94, 2.2 Kunskaper och Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna).
- Rektorn måste ta ansvar för att verksamheten fokuseras på elevernas utveckling och lärande samt se till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella målen (Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, 2 Mål och riktlinjer).
- Skolan följer inte upp kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen i alla årskurser och vid bedömning av måluppfyllelse utgår inte skolan från de nationella målen i kursplanerna (Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Skolans individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen uppfyller inte författningarnas krav och skolan genomför inte utvecklingssamtal i enlighet med författningarnas krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan bedriver inte ett systematiskt kvalitetsarbete och har inte upprättat en kvalitetsredovisning (Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar, förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Lärarnas undervisning följs inte upp av rektorn (2 kap. 2 § skollagen).
- Målen för undervisningen klargörs inte för elever och föräldrar och undervisningen utgår inte från kursplanernas mål i samtliga ämnen (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2 Mål och riktlinjer).
- Skolan saknar ett gemensamt förhållningssätt för hur eleverna ska ges inflytande över undervisningen och skolan ger inte eleverna tillräckligt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Skolan anpassar inte undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, God miljö för lärande, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot, Riktlinjer).
- Samverkan mellan lärare sker inte i tillräcklig omfattning på skolan (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer).

- Skolans förväntningar på eleverna behöver höjas (Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer).
- Skolans ordningsregler behöver anpassas efter skolans förhållanden samt utarbetas tillsammans med och förankras bättre hos eleverna (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Skolan säkerställer inte att alla som arbetar på skolan arbetar för att relationerna mellan vuxna och elever samt mellan elever bygger på respekt och ömsesidigt förtroende (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande).
- Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav och det målinriktade arbetet för att förebygga och förhindra kränkande behandling behöver förbättras (14 a kap. 6–8 §§ skollagen).
- Skolan säkerställer inte att eleverna får tillräcklig tillgång till undervisning i de naturorienterade ämnena och teknik (4 kap. 3 a § skollagen).
- Skolans rutiner avseende språkval uppfyller inte författningarnas krav (2 kap. 17–18 §§ grundskoleförordningen).
- Skolans åtgärdsprogram samt rutiner för arbetet med elever i behov av särskilt stöd behöver förbättras (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Nyåkers skola

- Skolan säkerställer inte att eleverna och deras vårdnadshavare får fortlöpande och tillräcklig information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling genom individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan bedriver inte ett systematiskt kvalitetsarbete och har inte upprättat en kvalitetsredovisning (Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar, förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav (14 a kap. 8 § skollagen).
- Skolans rutiner för arbetet med elever i behov av särskilt stöd behöver förbättras (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 2–3.

Rektor och Nordmalings kommun har ansvar för att ovanstående brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast fyra månader från den dag beslutet för Nordmalings kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Nordmalings kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråden Ulrika Svedmark och Lena Ålander.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren

Enhetschef

Mårten Olsson

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolorna
Bilaga 2	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Gräsmyrs skola
Bilaga 3	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Nyåkers skola

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nordmalings kommun under februari och mars 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Gräsmyrs och Nyåkers skolor den 9 och 10 februari 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för skolväsendet i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits med anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Gräsmyrs och Nyåkers skolor, dels den information som samlats in under besöken. I Nyåkers skola intervjuades rektorn och i Gräsmyrs skola dessutom lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever på Gräsmyrs skola

Gräsmyrs skola	Antal elever
Förskoleklass	10
Grundskola	66
Särskola	2

Källa: Skolans rektor

Tabell 2. Antal elever på Nyåkers skola

Nyåkers skola	Antal elever
Förskoleklass	3
Grundskola	2

Källa: Skolans rektor

Gräsmys skola är belägen i byn Gräsmys och Nyåkers skola i byn Nyåker, cirka 2,5 mil från Nordmaling. Båda skolorna tillhör kommunens nordöstra rektorsområde och leds av samma rektor. Utbildningen i Gräsmys skola omfattar förskoleklass till och med årskurs 6. I anslutning till skolan finns förskola samt fritidshem. Utbildningen vid Nyåkers skola omfattar förskoleklass samt årskurs 1 och 2. I anslutning till skolan finns även förskola och fritidshem. Båda skolorna erbjuder en bra utemiljö som innebär goda möjligheter till utomhusaktiviteter av olika slag. På Nyåkers skola är verksamheten helt åldersintegrerad och på Gräsmys skola är förskoleklassen för sig och i övrigt är verksamheten integrerad 1–2, 3–4 och 5–6. På båda skolorna består personalen av ett arbetslag.

Bilaga 2: Tillsynsprotokoll för Gräsmys skola

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygg lärandemiljö

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bristområde: Kunskaper

Skolinspektionen bedömer att skolan inte ger alla elever förutsättningar att nå målen i alla ämnen (Lpo 94, 2.2 Kunskaper och Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna).

Resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 5 från 2009 visar att 92,5 procent av eleverna nådde upp till provens kravnivå i matematik, 85 procent av eleverna nådde kravnivån i svenska och 90 procent av eleverna nådde kravnivån i engelska. År 2008 nådde 90 procent av eleverna upp till kravnivån i alla tre ämnena. År 2007 nådde samtliga elever upp till kravnivån i alla tre ämnena.

Statistik finns också för hur stor andel av eleverna som 2009 nådde kursplanemålen i engelska, matematik och svenska. 90 procent av eleverna nådde målen i engelska och matematik medan 80 procent av eleverna nådde målen i svenska. År 2008 nådde 90 procent av eleverna målen i svenska, engelska och matematik. År 2007 nådde alla elever målen i dessa ämnen. Skolan saknar uppgift om hur stor andel av eleverna i årskurs 5 som nått kursplanernas mål i alla ämnen i slutet av årskursen. Lärarna uppger att de har något som närmast får betraktas som en "allmän känsla" för hur stor andel som uppnår målen i alla ämnen.

Avsaknaden av en systematisk uppföljning i alla ämnen och årskurser bedöms bland annat under området "Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering". Eftersom skolan inte har några sammanställningar som visar i vilken grad eleverna når målen i årskurs 5 har inspektörerna svårt att uttala sig om elevernas kunskapsresultat. Statistik ska bedömas med viss försiktighet eftersom det är relativt få elever i årskurs 5 respektive läsar men resultaten i de nationella ämnesproven och det faktum att alla elever inte nått målen de två senaste åren indikerar dock att kunskapsresultaten behöver förbättras. Skolan behöver därför vidta åtgärder så att alla elever når kunskapsmålen.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bristområde: Fokus på skolans uppdrag

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ansvar för att verksamheten fokuseras på elevernas utveckling och lärande samt se till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella målen (Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, 2. Mål och riktlinjer).

Vid intervju med rektorn framkommer att skolan har kännedom om resultat och kunskapsutveckling när det gäller ämnena svenska, matematik och engelska. Rektorn har i nuläget inte tillgång till dokumentation av kunskapsutvecklingen i alla ämnen. Det pågår ett utvecklingsarbete kring hur dokumentation och presentation av resultaten

ska göras men denna process är inte klar ännu. Enligt Skolinspektionen saknas en samsyn mellan rektor och lärare kring vilka målen för utbildningen är och hur de ska förverkligas. Rektorn måste ta ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen, vilket avser såväl mål att uppnå som mål att sträva mot.

Bristområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte regelbundet utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen och inte heller vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna (Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

Som framkommit under ovanstående punkt saknas dokumentation av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Läraren ska allsidigt utvärdera elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas krav, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Detta görs inte på Gräsmyrs skola.

När det gäller bedömningen av kunskapsutvecklingen ska lärarna bedöma uppnådda mål i årskurs 3 i svenska och matematik och i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Av det som framkommit vid tillsynen görs inte detta i alla ämnen. För att sådan bedömning ska kunna göras förutsätts att lärarna har kännedom om vilka de nationella målen i årskurs 3 och 5 är.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med att ge eleverna och elevernas vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling genom skriftliga omdömen och individuella utvecklingsplaner, IUP, måste förbättras. Vidare måste utvecklingssamtal hållas varje termin (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Eleverna vid Gräsmyrs skola har individuella utvecklingsplaner som dock inte lever upp till författningarnas krav. Vissa av de planer som Skolinspektionen har tagit del av är begränsade och kortfattade och saknar en tydlig koppling till de nationella målen. Det saknas också skriftliga omdömen i relation till målen i varje ämne som eleverna får undervisning i.

Under höstterminen 2009 hölls inga utvecklingssamtal i årskurs 5 och 6, enligt rektorn på grund av extraordinära omständigheter i samband med att klassläraren för dessa årskurser slutade på skolan. Detta frångår dock enligt Skolinspektionen inte skolans skyldighet att varje termin genomföra utvecklingssamtal.

Bristområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolinspektionen bedömer att rektorn i större utsträckning behöver inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning. Rektorn måste också arbeta för att förbättra måluppfyllelsen och se till att skolans resultat regelbundet utvärderas. Detta ingår i kvalitetsarbetet och ska beskrivas i en kvalitetsredovisning (2 kap. 2 § skol-

lagen, Lpo 94, 2.8 Rektorns ansvar, förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Gräsmys skola har inte upprättat en kvalitetsredovisning i enlighet med kraven i författningarna. Enligt rektorn var detta sanktionerat av kommunens politiker mot bakgrund av hög arbetsbörda. Det är dock ett krav enligt förordningen att varje skola årligen ska upprätta en kvalitetsredovisning.

Mot bakgrund av bland annat vad som nämnts tidigare om att uppföljning av kunskapsutveckling och bedömning av måluppfyllelse inte görs i samtliga ämnen, bedriver inte skolan ett systematiskt kvalitetsarbete. I detta ska även ingå exempelvis uppföljning av värdegrundsarbetet och resultatet av skolans arbete med särskilt stöd.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bristområde: Fokus på lärande

Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna på skolan måste säkerställa att mål och krav klargörs för elever och föräldrar. Undervisningen måste utgå från och omfatta kursplanernas mål i samtliga ämnen (Lpo 94, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2. Mål och riktlinjer).

Vid intervjuer framkommer att målen inte förs ut till elever och föräldrar. Det framkommer även att man inte är framme när det gäller att konkretisera målen men att det på skolan pågår en diskussion om detta. Vid elevintervjuer framkommer att eleverna generellt inte har kännedom om målen i de olika ämnena.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste arbeta för att eleverna ska utveckla olika kunskapskvaliteter utifrån mål att sträva mot och för att eleverna ska uppleva undervisningen som mer stimulerande. Lärarna behöver därför arbeta mer med att anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Lpo 94, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, God miljö för lärande, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer).

Vid intervjuer med elever framkommer en relativt tydlig bild av att de upplever att undervisningen inte alltid är stimulerande, även om det varierar. Lärare uppger att det kan vara svårt att anpassa undervisningen. Detta är dock ett krav enligt författningarna och ska göras för såväl elever som av olika anledningar är i behov av stöd och för elever som behöver utmaningar. Skolinspektionen bedömer att skolan generellt behöver arbeta mer med mål att sträva mot i såväl kursplaner som läroplanen och göra eleverna mer delaktiga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna i högre grad behöver samverka så att undervisningen ger eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang, att rektorn och lärarna aktivt arbetar för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildning-

en samt att eleverna stimuleras att ta ansvar för sina studier (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer, 4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

Vid intervjuer framkommer att man på skolan genomför vissa ämnesövergripande eller tematiska projekt som kan verka för att eleverna ges möjlighet att få överblick och se sammanhang. Skolinspektionen bedömer dock att det saknas systematik och långsiktiga strategier i detta arbete. Exempelvis visar tillsynen att det inte finns dokumenterat vad eleverna har lärt sig när de flyttas upp till högre årskurser.

Eleverna har varken inflytande över skolgemensamma frågor genom exempelvis elevråd eller inflytande över undervisningen vilket måste åtgärdas snarast. Skolan ska även sträva efter att eleverna tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö. Lärarna ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande och för sitt arbete i skolan. Tillsynen visar att eleverna vid Gräsmys skola ibland upplever att vuxna inte lyssnar på dem.

Bristområde: Tillit till elevens förmåga

Skolinspektionen bedömer att rektorns och lärarnas förväntningar på eleverna behöver höjas och tydliggöras (Lpo 94, 2.3. Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer).

Det är en viktig framgångsfaktor i skolan att ha höga förväntningar på eleverna. En del i detta kan vara att låta eleverna ha inflytande i olika frågor, vilket inte är fallet på Gräsmys skola. Skolinspektionen bedömer att tilliten till elevernas förmåga behöver bli större. Mot bakgrund av exempelvis vad som angetts under ovanstående punkt och det förhållningssätt som ibland finns hos vuxna gentemot eleverna, mer om detta nedan, går det inte att säga att förväntningarna på eleverna är höga, vilket måste åtgärdas för att eleverna ska nå högre måluppfyllelse. Rektorn och lärarna måste ha en samsyn kring denna fråga.

Bristområde: Trygg lärandemiljö

Skolinspektionen bedömer att skolans ordningsregler bättre behöver anpassas efter skolans förhållanden och förankras bland elever (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).

Elevernas uppfattning är att skolans trivselregler har bestämts av lärarna. Eleverna uppger att de tillfrågats, men upplever att deras åsikter inte tillmätts någon betydelse. Ett exempel är att det finns placeringsregler i matsalen där elever ända upp i årskurs 6 har fasta platser. Ordningsregler ska utarbetas och följas upp under medverkan av bland annat företrädare för eleverna. För att reglerna ska få genomslag och accepteras av alla på skolan är det av största vikt att detta krav på delaktighet är uppfyllt och att inflytandet är reellt.

Skolinspektionen bedömer att alla som arbetar på skolan behöver arbeta för att relationerna mellan vuxna och elever bygger på respekt och ömsesidigt förtroende (Lpo 94, Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande).

Vid intervjuer framkommer att det finns tecken på ett förhållningssätt från vuxna som elever ibland upplever som negativt, exempelvis i form av negativa uttalanden, hårdhänt agerande och olika behandling av flickor och pojkar. Vidare framkommer att så kallade hemringningar till föräldrar, då lärare anser att eleverna gjort något olämpligt, är tämligen vanligt förekommande. Att införa ett system med hemringningar var ett förslag från föräldrar. Skolinspektionen anser att det är skolan som måste bestämma hur uppkomna situationer ska hanteras. Oavsett hur man väljer att göra visar utredningen att det valda systemet med hemringningar inte tillämpas enhetligt på skolan. Skolan behöver diskutera hur man ska förhålla sig till denna fråga.

Det finns ett uppehållsrum för de äldre eleverna men detta är i regel låst, liksom klassrummen. Detta förhållningssätt tyder enligt Skolinspektionen på att det finns brister när det gäller förtroendet för eleverna.

Skolinspektionen bedömer att det målinriktade arbetet för att förebygga och förhindra kränkande behandling och den årliga planen mot kränkande behandling behöver förbättras för att uppfylla författningarnas krav (14 a kap. 6–8 §§ skollagen, förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling).

Enligt rektorn görs det vissa insatser när det gäller det förebyggande värdegrundsarbetet, exempelvis veckovisa samtal i klasserna med fokus på värdegrundsfrågor. Vissa temainsatser har gjorts och följts upp, de har exempelvis handlat om språkbruk och att vara en bra kompis. Enligt Skolinspektionen är det viktigt att sådana insatser inte bara görs som enstaka inslag utan finns med i undervisningen kontinuerligt.

På Gräsmys skola finns ett dokument som benämns "likabehandlingsplan". Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan om att den är skriven utifrån en lagstiftning som numera är upphävd. Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever är upphävd och de aktuella bestämmelserna finns numera i 14 a kap. skollagen och i diskrimineringslagen. Enligt skollagen ska det upprättas en årlig plan mot kränkande behandling och enligt diskrimineringslagen ska det upprättas en likabehandlingsplan. Dessa planer kan slås samman till en.

Skolans likabehandlingsplan har många förtjänster och är enligt rektorn ett reellt verktyg. Något som dock saknas är de åtgärder som ska vidtas under året. Vidare ska den årliga planen bygga på en kartläggning för att upptäcka vilka områden som man särskilt behöver arbeta med. Eleverna ska också medverka när planen upprättas, följs upp och ses över.

Huvudområde: Enskild elevs rätt**Bristområde: Undervisningstid och val**

Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar samt att eleverna erbjuds språkval i enlighet med författningarna (4 kap. 3 a § skollagen, 2 kap. 17–18 §§ grundskoleförordningen).

Vid intervjuer framkommer att är det oklart om eleverna erbjuds den undervisning de har rätt till i de naturorienterande ämnena och teknik. Såvitt framgår saknas i stor utsträckning kännedom i de olika årskurserna om vad som har gjorts under föregående årskurser då detta inte finns dokumenterat. Intervjuade elever känner knappt till vad undervisningen i naturorienterande ämnen ska innehålla.

När det gäller språkval tillämpas en ordning som innebär att svenska och engelska endast erbjuds de elever som har åtgärdsprogram av vilka det framgår att ett modernt språk inte är möjligt. Detta förfarande är inte i överensstämmelse med författningarnas krav. Om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det ska svenska och engelska erbjudas som alternativ till modernt språk. Skolan måste också säkerställa att ingen elev fräntas möjligheten att läsa modernt språk även om eleven skulle ha behov av stöd i svenska eller engelska.

Bristområde: Särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att skolans rutiner kring arbetet med särskilt stöd behöver ses över och att åtgärdsprogrammets kvalitet behöver förbättras (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

I författningarna anges att rektorn ska se till att behovet utreds om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Organisationen och rutinerna kring elevhälsoarbetet finns beskrivet i dokumentet "Elevhälsa i Nordmalings kommun". Om rutinerna enligt dokumentet följs innebär detta att rektorn kommer in på ett sent stadium i processen kring elever som behöver särskilt stöd. Åtgärdsprogram utarbetas i så fall i regel utan rektorns vetskap. Enligt ansvarsfördelningen i dokumentet gäller exempelvis att åtgärdsprogram upprättas så snart pedagogen får vetskap om att barnet/eleven riskerar att inte nå målen eller inte når målen. Rektorn ska enligt dokumentet få en kopia av åtgärdsprogrammet, men har såvitt framgår inget ansvar för att se till att stödbehovet utreds.

Rektorn vid Gräsmys skola har uppgett att dokumentet främst är avsett att tydliggöra organisationen och ansvaret mellan olika funktioner i kommunen men inte är avsett att vara heltäckande gentemot lagstiftningen.

Rektorn har bland annat uppgett följande om sin roll kring elevhälsoarbetet. Hon följer eleverna ända från ett års ålder eller när de kommer in i barnomsorgen. Regelbundna samtal genomförs i arbetslagen från förskoleålder om grupper och individer. Pedagogerna använder henne som bollplank vid oro för något barn eller elev. Ofta startar en process kring ett barn med en elevvårdskonferens. Hon är inte med varje gång det skrivs ett åtgärdsprogram men det innebär inte att hon inte känner till elevens problematik. Hon samtalar varje måndag med elevhälsopedagogen om vad som är på gång, exempelvis angående vilka elever som behöver insatser och trycker på där pedagogerna behöver skriva åtgärdsprogram. Hon fattar beslut om screening, tester, utredningar med mera. Vidare sitter hon ofta tillsammans med klasslärare, övriga aktuella lärare och specialpedagog för att gå igenom en elevs styrkor och svagheter inför exempelvis föräldraträffar.

Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att det dokument som visar organisationen och ansvarfördelningen kring elevhälsoarbetet inte är avsett att motsvara författningarnas krav. Dokumentet borde rimligen, utifrån författningarnas krav, detaljerat beskriva vad som ska göras och av vem för att arbetsgången ska vara känd av alla som kan beröras av elevhälsoarbetet. Skolinspektionen ifrågasätter inte att rektorn har god kännedom om och engagerar sig i elevärendena och att samarbetet mellan berörda aktörer kan fungera. Skolans rutiner behöver ändå tydliggöras för att kunna förstås av exempelvis utomstående eller nyanställda. Sedda för sig själva motsvarar rutinerna inte författningarnas krav.

I åtgärdsprogrammen behöver det tydligare framgå resultatet av den utredning som ligger till grund för att åtgärdsprogram har upprättats, det vill säga vilka behoven är. Åtgärdsprogrammen behöver även tydliggöras vad gäller de insatser som skolan ska bidra med. Vidare ska det framgå när och på vilket sätt åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Bilaga 3: Tillsynsprotokoll för Nyåkers skola

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☐

Lärarnas bedömning och utvärdering

☒

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

☒

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☐

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygg lärandemiljö

☒

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

☐

Undervisningstid och val

☐

Särskilt stöd

☒

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☐

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bristområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Skolinspektionen bedömer att skolan för närvarande inte säkerställer att eleverna och deras vårdnadshavare får fortlöpande och tillräcklig information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling genom individuella utvecklingsplaner, IUP, med skriftliga omdömen (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Rektorn uppger att arbetet med bedömning av kunskapsutveckling och individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen är "under process". Skolan har inte presenterat några exempel på individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. Enligt rektorn pågår ett arbete med att processa fram gemensamma dokument för hela kommunen. Rektorn uppger dock att man sedan många år arbetar med portfolio men att de skriftliga omdömena i alla ämnen är ett utvecklingsområde.

Bristområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Nyåkers skola saknar kvalitetsredovisning. Skolinspektionen bedömer att skolans resultat inte utvärderas regelbundet eller redovisas i en kvalitetsredovisning på det sätt som förutsätts i författningarna (förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar).

Den senaste kvalitetsredovisningen för Nyåkers skola avser år 2007. Skolan har således inte upprättat en kvalitetsredovisning i enlighet med författningarnas krav. Detta verktyg för uppföljning och utvärdering av verksamheten saknas således. Enligt rektorn var detta sanktionerat av kommunens politiker mot bakgrund av hög arbetsbörda. Det är dock ett krav enligt förordningen att varje skola årligen ska upprätta en kvalitetsredovisning.

Rektorn har vidare uppgett att hon saknar en sammanställning över kunskapsutvecklingen i alla ämnen. Rektorn måste se till att ha tillgång till en sådan sammanställning för att ha kännedom om elevernas kunskapsutveckling. Bland annat mot bakgrund av att uppföljning av kunskapsutveckling inte görs i samtliga ämnen, bedriver inte skolan ett systematiskt kvalitetsarbete. I detta ska även ingå exempelvis uppföljning av värdegrundsarbetet och resultatet av skolans arbete med särskilt stöd.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bristområde: Trygg lärandemiljö

Skolinspektionen bedömer att skolan saknar en årlig plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav (14 a kap. 8 § skollagen).

Vid Nyåkers skola finns ett dokument som kallas "Likabehandlingsplan för Nyåkers skola läsåret 2009/2010". Planen består endast av ett så kallat "trafikljus" där det bland

annat anges vad som är oacceptabelt beteende och vilka konsekvenser sådant beteende får. Även om Nyåkers skola är mycket liten krävs att det finns en plan som är upprättad i enlighet med kraven i skollagen. I skolans nuvarande plan saknas bland annat en översikt över vilka åtgärder som ska vidtas under året i syfte att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att skolans rutiner kring arbetet med särskilt stöd behöver ses över (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

I författningarna anges att rektorn ska se till att behovet utreds om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Organisationen och rutinerna kring elevhälsoarbetet finns beskrivet i dokumentet "Elevhälsa i Nordmalings kommun". Om rutinerna enligt dokumentet följs innebär detta att rektorn kommer in på ett sent stadium i processen kring elever som behöver särskilt stöd. Åtgärdsprogram utarbetas i så fall i regel utan rektorns vetskap. Enligt ansvarsfördelningen i dokumentet gäller exempelvis att åtgärdsprogram upprättas så snart pedagogen får vetskap om att barnet/eleven riskerar att inte nå målen eller inte når målen. Rektorn ska enligt dokumentet få en kopia av åtgärdsprogrammet, men har såvitt framgår inget ansvar för att se till att stödbehovet utreds.

Rektorn vid Nyåkers skola har uppgett att dokumentet främst är avsett att tydliggöra organisationen och ansvaret mellan olika funktioner i kommunen men inte är avsett att vara heltäckande gentemot lagstiftningen.

Rektorn har bland annat uppgett följande om sin roll kring elevhälsoarbetet. Hon följer eleverna ända från ett års ålder eller när de kommer in i barnomsorgen. Regelbundna samtal genomförs i arbetslagen från förskoleålder om grupper och individer. Pedagogerna använder henne som bollplank vid oro för något barn eller elev. Ofta startar en process kring ett barn med en elevvårdskonferens. Hon är inte med varje gång det skrivs ett åtgärdsprogram men det innebär inte att hon inte känner till elevens problematik. Hon samtalar varje måndag med elevhälsopedagogen om vad som är på gång, exempelvis angående vilka elever som behöver insatser och trycker på där pedagogerna behöver skriva åtgärdsprogram. Hon fattar beslut om screening, tester, utredningar med mera. Vidare sitter hon ofta tillsammans med klasslärare, övriga aktuella lärare och specialpedagog för att gå igenom en elevs styrkor och svagheter inför exempelvis föräldraträffar.

Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att det dokument som visar organisationen och ansvarsfördelningen kring elevhälsoarbetet inte är avsett att motsvara författningarnas krav. Dokumentet borde rimligen, utifrån författningarnas krav, detaljerat

beskriva vad som ska göras och av vem för att arbetsgången ska vara känd av alla som kan beröras av elevhälsoarbetet. Skolinspektionen ifrågasätter inte att rektorn har god kännedom om och engagerar sig i elevärendena och att samarbetet mellan berörda aktörer kan fungera. Skolans rutiner behöver ändå tydliggöras för att kunna förstås av exempelvis utomstående eller nyanställda. Sedda för sig själva motsvarar rutinerna inte författningarnas krav.